

36 I mit værksted, det stille,
siger jeg verden farvel,
vil aldrig dommer spille
og ej slå folk ihjel.
På mit mindes sorte tavle
vil denne dags bedrift
som et spøgelse kravle
med den afskyeligste skrift.”

Friheden anfører Folket på Barrikaderne, juli 1830. Maleri af E. Delacroix, 1830.

H.C. Andersen

Klokken (1845)

Om aftenen i de snævre gader i den store by, når solen gik ned, og skyerne skinnede som guld oppe mellem skorstenene, hørte tit snart den ene snart den anden en underlig lyd, ligesom klangen af en kirkeklokke, men det var kun et øjeblik den hørtes, for
10 der var sådan en rumlen med vogne og sådan en råben, og det forstyrrede. "Nu ringer aftenklokken!" sagde man, "nu går solen ned!"

De, som gik uden for byen, hvor husene lå længere fra hinanden med haver og små marker, så aftenhimlen endnu prægtigere og hørte langt stærkere klangen af klokken, det var som kom lyden fra en kirke dybt inde i den stille, duftende skov; og folk så derhen, og blev ganske højtidelige. –

Nu gik mange tider, den ene sagde til den anden: "Mon der er en kirke der ude i skoven? Den klokke har dog en underlig, dejlig klang, skal vi ikke tage derud og se lidt nærmere på den." Og de rige folk de kørte og de fattige de gik, men vejen blev dem så underlig lang, og da de kom til en hel del piletræer, der voksede ved udkanten af skoven, så satte de sig der og så
25 op i de lange grene og troede, at de var rigtigt i det grønne; konditoren inde fra byen kom derud og slog sit telt op, og så kom der nok en konditor, og han hængte en klokke op lige over sit telt, og det en klokke af lærred, en som var tjæret for at kunne tåle regnen, og knebelen manglede. Når så folk tog hjem igen, sagde de, at det havde været så romantisk, og det betyder
30 noget ganske uden for tevand. Tre personer forsikrede, at de var trængt ind i skoven lige til, hvor den endte, og de havde altid hørt den underlige klokkeklang, men det var der for dem, ligesom den kom inde fra byen; den ene skrev en hel vise derom og sagde, at klokken klang som en moders stemme til et kært
35 klogt barn, ingen melodi var dejligere end klokkenes klang.

Landets kejser blev også opmærksom derpå og lovede, at den som ret kunne opdage, hvorfra lyden kom, skulle få titel af "Verdens Klokke" og det selv om det ikke var en klokke.

40 Nu gik da mange til skoven for det gode levebrøds skyld; men

der var kun én, som kom hjem med en slags forklaring, ingen havde været dybt nok inde, og han da ikke heller, men han sagde dog, at klokkelyden kom fra en meget stor ugle i et hult træ, det var sådan en visdomsugle, som idelig slog sit hoved mod træet, men om lyden kom fra dens hoved eller fra den hule stamme, det kunne han ikke endnu med bestemthed sige, og så blev han ansat som Verdens Klokker og skrev hvert år en lille afhandling om uglen; men lige meget vidste man.

Nu var det just en konfirmationsdag, præsten havde talt så smukt og inderligt; konfirmanderne havde været så bevægede, det var en vigtig dag for dem, de blev fra børn med et til voksne mennesker, barnesjælen skulle nu ligesom flyve over i en forstandigere person. Det var det dejligste solskin, konfirmanderne gik ud af byen, og fra skoven klang forunderlig stærkt den store ubekendte klokke. De fik lige straks sådan en lyst til at komme derud, og det alle på tre nær, den ene af dem skulle hjem og prøve sin balkjole, for det var just den kjole og det bal, der var skyld i, at hun var blevet konfirmeret denne gang, for ellers var hun ikke kommet med; den anden var en fattig dreng, som havde lånt sin konfirmationskjole og støvlerne hos værtens søn, og dem måtte han levere af på bestemt klokkeslæt; den tredje sagde, at han aldrig gik noget fremmed sted, uden hans forældre var med, og at han altid havde været et artigt barn, og det ville han blive, selv som konfirmand, og det skal man ikke gøre nar af! – men det gjorde de.

Tre af dem gik altså ikke med; de andre travede af sted; solen skinnede og fuglene sang og konfirmanderne sang med og holdt hverandre i hænderne, for de havde jo ikke fået embeder endnu og var alle konfirmander for Vorherre.

Men snart blev to af de mindste trætte og så vendte de to om til byen igen; to småpiger satte sig og bandt kranse, de kom heller ikke med, og da de andre nåede piletræerne, hvor konditoren boede, så sagde de: ”Se så, nu er vi herude; klokken er jo egentlig ikke til, den er bare sådan noget, man bilder sig ind!”

Da lød i det samme dybt i skoven klokken så sødt og højtideligt, at fire, fem bestemte sig til dog at gå noget længere ind i skoven. Den var så tæt, så løvfuld, det var ordentlig besværligt at komme frem, skovmærker og anemoner voksede næsten alt for højt, blomstrende konvolvuli og brombærranker hang i lange guirlander fra træ til træ, hvor nattergalen sang og solstrålerne legede; o, det

var så velsignet, men det var ingen vej at gå for pigerne, de ville have fået klæderne revet itu. Der lå store klippeblokke begroet med mos af alle farver, det friske kildevand pibede frem, og underligt sagde det ligesom ”kluk, kluk!”

”Det skulle dog ikke være klokken!” sagde en af konfirmanderne og lagde sig ned og hørte efter. ”Det må man rigtig studere!” og så blev han og lod de andre gå.

De kom til et hus af bark og grene, et stort træ med vilde æbler hældede sig hen over det, som ville det ryste hele sin velsignelse ud over taget, der blomstrede med roser; de lange grene lå lige hen om gavlen, og på den hang en lille klokke. Skulle det være den, man havde hørt. Ja, derom var de alle enige, på en nær, han sagde, at den klokke var for lille og fin til at kunne høres så langt borte, som de havde hørt den, og at det var ganske andre toner, som således rørte et menneskehjerte; han, som talte, var en kongesøn, og så sagde de andre ”sådan én ville nu altid være klogere.”

Så lod de ham gå alene, og alt som han gik, blev hans bryst mere og mere opfyldt af skovensomheden; men endnu hørte han den lille klokke, som de andre var så fornøjede med, og imellem, når vinden bar fra konditoren, kunne han også høre, hvorledes der blev sunget til tevand; men de dybe klokkeslag lød dog stærkere, det var snart ligesom et orgel spillede dertil, lyden kom fra venstre, fra den side på hvilken hjertet sidder.

Nu raslede det i busken, og der stod en lille dreng foran kongesønnen, en dreng i træsko og med en trøje så kort, at man ret kunne se, hvor lange håndled han havde. De kendte begge hinanden, drengen var just den af konfirmanderne, som ikke kunne komme med, fordi han skulle hjem og levere trøje og støvler af til værtens søn; det havde han gjort og var nu i træsko og de fattige klæder gået af sted alene, thi klokken klang så stærkt, så dybt, han måtte derud.

”Så kan vi jo gå sammen!” sagde kongesønnen. Men den fattige konfirmand med træskoene var ganske undselig, han trak på de korte trøjeærmer og sagde: han var bange for, at han ikke kunne gå så rask med, desuden mente han, at klokken måtte søges til højre, thi den plads havde jo alt stort og herligt.

”Ja, så mødes vi slet ikke!” sagde kongesønnen og nikkede til den fattige dreng, der gik ind i den mørkeste, mest tætte del af skoven, hvor tornene rev hans fattige klæder itu og ansigt,

hænder og fødder til blods. Kongesønnen fik også nogle gode rifter, men solen skinnede dog på hans vej, og det er ham vi nu følger med, for en rask knøs var han.

5 "Klokken vil og må jeg finde!" sagde han, "om jeg så skal gå til verdens ende!"

De ækle abekatte sad oppe i træerne og grinede med alle deres tænder. "Skal vi dænge ham!" sagde de; "skal vi dænge ham; han er en kongesøn!"

Men han gik ufortrøden dybere og dybere ind i skoven, hvor
10 der voksede de forunderligste blomster, der stod hvide stjerneliljer med blodrøde støvtråde, himmelblå tulipaner, som gnistrede i vinden, og æbletræer, hvor æblerne ganske og aldeles så ud som store skinnende sæbebobler, tænk bare, hvor de træer måtte stråle i solskinnet. Rundt om de dejligste grønne enge, hvor hjort og
15 hind legede i græsset, voksede prægtige ege og bøge, og var et af træerne revnet i barken, så voksede her græs og lange ranker i revnen; der var også store skovstrækninger med stille indsøer, hvori hvide svaner svømmede og slog med vingerne. Kongesønnen stod tit stille og lyttede, ofte troede han, at det var fra en af
20 disse dybe søer klokken klang op til ham; men så mærkede han dog nok, at det var ikke derfra, men endnu dybere inde i skoven, at klokken klang.

Nu gik solen ned, luften skinnede rød som ild, der blev så stille, så stille i skoven, og han sank på sine knæ, sang sin aftensalme
25 og sagde: "Aldrig finder jeg, hvad jeg søger! nu går solen ned, nu kommer natten, den mørke nat; dog engang kan jeg måske endnu se den runde, røde sol, før den ganske synker bag jorden; jeg vil stige op på klipperne der, de rejser sig i højde med de største træer!"

30 Og han greb i ranker og rødder, klatrede op ad de våde sten, hvor vandslangerne snoede sig, hvor skrubtudsen ligesom gøede af ham; – men op kom han, før solen endnu ganske var nede, set fra denne højde; o, hvilken pragt! Havet, det store herlige hav, der væltede sine lange bølger mod kysten, strakte sig ud
35 foran ham, og solen stod som et stort skinnende alter derude, hvor hav og himmel mødtes, alt smeltede sammen i glødende farver, skoven sang og havet sang og hans hjerte sang med; den hele natur var en stor hellig kirke, hvori træer og svævende skyer var pillerne, blomster og græs det vævede fløjlsklæde og himlen selv den store kuppel: deroppe slukkedes de røde farver, idet
40

solen forsvandt; men millioner stjerner tændtes, millioner diamantlamper skinnede da, og kongesønnen bredte sine arme ud mod himlen, mod havet og skoven, – og i det samme, fra den højre sidegang, kom med de korte ærmer og med træsko den fattige
5 konfirmand; han var kommet der lige så tidlig, kommet der ad sin vej, og de løb hinanden i møde og holdt hinanden i hænderne i naturens og poesiens store kirke, og over dem klang den usynlige hellige klokke, salige ånder svævede i dans om den til et jublende halleluja!

Stik efter tegning af Edvard Lehmann til originaludgaven i 1845.